

Sprawozdanie

komisji prawniczej o sprawozdaniu Wydziału krajowego z czynności Departamentu VI. za czas od 1. października 1891 do końca roku 1892.

Wysoki Sejmie!

Po rozpatrzeniu przekazanej sobie uchwałą Wysokiego Sejmu z dnia 24. kwietnia r. b. części sprawozdania Wydziału krajowego, dotyczącej czynności Departamentu VI., zdaje komisya prawnicza z ważniejszych tegoż Departamentu czynności sprawozdanie.

W zakresie czynności Departamentu VI. niezaszła żadna zmiana.

Liczba exhibitów wynosząca 6881 zmniejszyła się w porównaniu z takim samym bezpośrednio poprzedzającym czasokresem 15 miesięcy o 1006. Wszystkie eksbibita zostały załatwione.

W sprawach dotyczących zmian terytoryalnych, uzyskały ustawy o zmianie obszarów Reprezentacyi powiatowej w Stryju, Żydaczowie, Lwowie i Gródku przez Wys. Sejm uchwalone Najwyższą Sankeją o czem właściwe Wydziały powiatowe zostały przez Wydział krajowy za wiadomione.

Uchwałą z dnia 26. marca 1892 ndzielił Wysoki Sejm petycyę Wydziału powiatowego w Tarnobrzegu i Kolbuszowej o ustanowienie w tej okolicy nowego c. k. Sądu obwodowego Wydziałowi krajowemu do zbadania; zasiągnąwszy opinii Rad powiatowych przedłożył Wydział krajowy akta c. k. Wyższemu Sądowi krajowemu w Krakowie, od którego do LW. 14049/1893 otrzymał opinię iż sprawę tę traktować należy razem ze sprawą ustanowienia Sądu kolegialnego w Bochni, resztę uchwał Wysokiego Sejmu w tym dziale powziętych wykonał Wydział krajowy w miarę możności, przedłożywszy co do niektórych sprawozdania, zaś niedojrzałe do stanowczego załatwienia w nieprzerwanym utrzymuje toku.

W sprawach wojskowych wyjednał Wydział krajowy rozszerzenie atrybucyi członków Reprezentacyi powiatowych i gminnych w czynnościach komisji asenterunkowych, o tyle, że na żądanie jednego z nich zarządzonym być ma dodatkowe badanie (Uiberprüfung) a wrazie uczy-nienia przez nich zarzutów przeciw postępowaniu komisji asenterunkowych spisany być ma w obecności komisji protokół; — tudzież ustępstwo iż niektórzy naczelnicy gmin którzy, z powodu iż nie są dla służby publicznej niezbędnie potrzebnymi, albo ze względów wojskowych nie mogą być uwolnieni na cały czas mobilizacyi od służby w pospolitem ruszeniu, których jednak w początku mobilizacyi nie można zastąpić przez inne odpowiednie osoby, mogą uzyskać uwolnienie od służby w pospolitem ruszeniu aż do 15-go dnia po uruchomieniu pospolitego ruszenia.

Komisya prawnicza zaznacza ponownie iż skutkiem może zbyt ścisłego w wykonaniu zastosowywania rozporządzeń c. k. Ministerstwa Obrony kr. z 20. grudnia 1889 Nr. 193 Dz. U. P. liczba uwolnień od służby w pospolitem ruszeniu funkcyonaryuszy władz autonomicznych co roku się zmniejsza w roku 1890 wynosiła 809, w roku 1891 428, zaś w roku 1892 nwołniono z przedstawionych do uwolnienia 420 funkcyonariuszy tylko 196.

Wydatki i ciężary które kraj ponosi na kwaterunek c. k. żandarmeryi wzrastają rokrocznie niepomiernie, w roku 1892 spowodowało pomnożenie stanu żandarmeryi w Galicyi o 180 żandarmów jednorazowy wydatek na sprawienie łóżek, pościeli, sprzętów koszarowych i kuchennych w poważnej kwocie 11.326 zł. 80 ct. — zaś roczny wydatek na zabezpieczenie czynszów dochodzi do 8.000 zł. w. a. a jak wykazuje sprawozdanie Wydziału krajowego z 26. kwietnia 1893, LW. 19741 pomnożonym zostaje stan żandarmeryi w kraju naszym o 351 żandarmów, 11 oficerów wyższych stopni i 7 komend oddziałowych wskutek czego Wydział krajowy żąda dodatkowego kredytu na rok 1893 na jednorazowy wydatek w kwocie 27.638 zł. 76 ct., zaś na umieszczenie, po potrąceniu wynagrodzenia 9.818 zł. 10 ct. w łącznej kwocie 37.456 zł. 86 ct. w przyszłości zaś wydatek stały roczny na kwaterunek zwiększony zostaje o 16.831 zł. 12 ct.

Wydział krajowy mając słusznie na uwadze, że tak znaczne pomnożenie stanu żandarmeryi w Galicyi nastąpiło w interesie całego Państwa a nie samej tylko Galicyi, że zatem wedle zasad sprawiedliwości i słuszności, Skarb Państwa ponosić powinien wydatki spowodowane powiększeniem stanu żandarmeryi w interesie Państwowym, odwołał się do c. k. Rządu z odezwą, ażeby c. k. Skarb Państwa koszta te przyjął na siebie.

Odwołanie to nieodniosło niestety skutku c. k. Ministerstwo Obrony krajowej oświadczyło bowiem reskryptami udzielonemi odezwaniami c. k. Prezydium Namiestnictwa Wydziałowi krajowemu, że co do pomieszczenia żandarmeryi muszą być zastosowane przepisy o kwaterunku żandarmeryi Najwyższem postanowieniem z 21. lipca 1851 zaprowadzone a ustawą z 26. lutego 1876 w mocy utrzymane.

Z uwagi że Wydział krajowy sprawozdaniem z 26. kwietnia r. b. LW. 19741 komisji budżetowej do załatwienia przekazaniem wnosi ponowienie uchwały Wysokiego Sejmu wzywającej c. k. Rząd o spowodowanie w drodze ustawodawstwa Państwowego — zrównania wynagrodzenia opłacanego przez Skarb Państwa za kwaterunek c. k. żandarmeryi z wynagrodzeniem opłacanem za kwaterunek c. i k. wojska, tudzież że komisya budżetowa Wysokiego Sejmu osobne w tej sprawie przedłoży sprawozdanie, komisya prawnicza nie czyni żadnego wniosku, zaznacza jednak że ustanowienie wynagrodzenia za kwaterunek c. k. żandarmeryi Najw. rozporządzeniem przed przeszło 40 laty wydane, nie odpowiada terazniejszym stosunkom, że ze względu na to iż kwaterunek c. k. żandarmeryi z powodu obowiązku dostarczania nie tylko kwater, ale także całego urzędzenia tychże jest nie równie kosztowniejszym jak kwaterunek c. i k. wojska, wniosek Wydziału krajowego, jest nader skromnym że zrównanie wynagrodzenia za kwaterunek c. k. żandarmeryi z owem za kwaterunek c. i k. wojska zaoszczędziłoby skarbowi krajowemu roczny wydatek w sumie 37.857 zł. 72¹/₂ ct.

Komisya prawnicza zaznacza wreszcie że koszta nmieszczenia c. k. żandarmeryi wynoszą w roku 1893 poważną kwotę 138.235 zł. z doliczeniem żadanego kredytu 38.000 zł., łączną kwotą 176.235 zł., nielicząc koszar krajowych dla żandarmeryi reprezentujących wedle oszacowania roczny dochód 12 000 zł. w. a. i wyraża nadzieję, że Rząd uwzględni zechce te okoliczności i przystąpi jak najspieszniej do uregulowania wynagrodzenia za kwaterunek c. k. żandarmeryi odpowiedniego terazniejszym stosunkom i zasadom sprawiedliwości.

W sprawach ustawodawstwa cywilnego i karnego przedłożył Wydział krajowy Wysokiemu Sejmowi sprawozdanie o potrzebie reformy postępowania sądowego w sprawach niespornych.

Wskntek wezwania c. k. Ministerstwa sprawiedliwości z dnia 7. lipca 1892 L. 11769 o udzielenie dat statystycznych o gminnych urzędach rozjemczych ustawą z 21. września 1869, Nr. 150 Dz. U. P. i ustawą krajową z 6. marca 1875 Nr. 27 Dz. U. kr. zaprowadzonych tudzież

zdania czy i w jakim kierunku byłaby wskazana reforma tych urzędów, ażeby zadaniom swoim odpowiedziały; zażądał Wydział krajowy okólnikiem z dnia 12. września 1892 LW. 34292, takowych od wszystkich Wydziałów powiatowych i zaważwał także wszystkie Izby notarialne, Izby adwokatów i Towarzystwa prawnicze o objawienie opinii, — po otrzymaniu których przedłoży Wysokiemu Sejmowi i c. k. Ministerstwu sprawiedliwości sprawozdanie.

Na rezolucyę Wys. Sejmu z dnia 26. marca 1892, dotyczącą zmiany kompetencyi do judykatury w sprawach o czyny karygodne wedle ustaw z 29. lutego 1880 Nr. 35 i 37 Dz. U. P. i z dnia 24. maja 1882 Nr. 51 Dz. U. P., (o zapobieganiu chorobom zwierzęcym zaraźliwym), nienadeszła dotąd decyzja od c. k. Ministerstwa sprawiedliwości.

Komitety krakowskiego c. k. Towarzystwa rolniczego wniósł dnia 6. marca 1892 LS. 396, do Wys. Sejmu petycyę o wyjednanie reformy ustawy o podatku od spadków; sprawozdanie komisji podatkowej o tej petycyi spadło jednak z porządku dziennego obrad Wysokiego Sejmu; Wydział krajowy mimotego zebrał w myśl wyrażonego w sprawozdaniu komisji podatkowej wniosku wskazany tamże materyał, w nadziei że materyał ten posłuży Wys. Sejmowi w razie ponowienia tej tak żywotnej sprawy.

Zważywszy iż Ustawa o należnościach z dnia 9. lutego 1850 Nr. 50 Dz. U. P. i z dnia 13. grudnia 1862 Nr. 89 Dz. U. P. jest nie tylko zbyt uciążliwa, ale nadto z powodu dodatkowych do niej wydanych ustaw i niezliczonych rozporządzeń wyjaśniających, c. k. Ministerstwa Skarbu, w bardzo wielu wypadkach nawet dla ludzi fachowych niezrozumiałą a przynajmniej do zrozumienia bardzo trudną i w zastosowaniu rozmaite tłumaczenia dopuszczającą, że postanowienie iż rekurs niewstrzymuje biegu egzekucyi a Władze Skarbowe chociaż należytość zajęciem ruchomości zupełnie jest zabezpieczoną, przeprowadza przed nadejściem decyzji ostatecznej licytacye ruchomości zajętych, co częstokroć naraża strony na dotkliwe i niepowetowane straty, zważywszy że Wysoki Sejm i Rada Państwa od roku 1861 — domagały się rozlicznymi uchwałami i rezolucjami rewizyi tej ustawy — tudzież, że ówczesny c. k. Minister Skarbu jeszcze w roku 1868 uznając potrzebę reformy tej ustawy, oświadczył iż takowa jest w toku; komisya prawnicza wyraża zdanie, iż należy uchwalić ponowienie kroków dążących do wyjednania rewizyi ustaw o należnościach i usunięcia uciążliwości i wadliwości tychże.

W sprawie urządzenia w kraju naszym zakładów przymusowej pracy i poprawczych kolonii rolniczych przedłożył Wydział krajowy po przeprowadzeniu dalszych dochodzeń i rokowań Wysokiemu Sejmowi osobne sprawozdania i wnioski.

Komisya prawnicza z zadowoleniem podnosi, że objęcie dostawy odzieży dla szupaśników we własny zarząd i przelanie prawa orzekania o potrzebie przyodzienia szupaśników z gmin na c. k. Starostwa, przysporzyło funduszowi krajowemu znaczne zaoszczędzenia, w roku 1891 wynosiły one kwotę 5.600 zł. w. a., zaś od roku 1884 do końca roku 1891 kwotę 39.800 zł. w. a.

Dochód z krajowych opłat konsumcyjnych obniżył się nieco w stosunku do zaoferowanych pierwotnie czynszów dzierżawnych, które tylko za pierwszy kwartał w całości zostały wpłacone, już w drugim kwartale przestali niektórzy dzierżawcy płacić czynsz dzierżawny, a przy przeprowadzonej relicytacyi uzyskano znacznie bo w trzech powiatach niższe o łączną kwotę 3.255 zł. w. a. czynsze roczne, w trzech powiatach przyznał Wydział krajowy opusty z czynszu dzierżawnego wynoszące 3.200 zł. w. a. rocznie — w 16 wypadkach zmuszonym był Wydział krajowy wdrożyć kroki sądowe wskutek których dzierżawcy zaległe raty zapłacili.

Komisya prawnicza przypisuje obniżenie to dochodu, temu iż dzierżawcy niemając danych do obliczenia wartości pojedynczych dzierżaw, a nierachując się z trudnościami w poborze tych opłat w bardzo wielu wypadkach za wysokie ofiarowywali czynsze dzierżawne, wreszcie że u c. k. Władz rządowych którym dochodzenie i karanie przekroczeń przysparza wiele czynności, nieznajdują należytego poparcia w wykonywaniu prawa poboru opłat.

Spór graniczny w okolicy Morskiego Oka mimo uchwalonego przez Wys. Sejm dnia 5. kwietnia 1892 wezwania do c. k. Rządu o jak najspieszniejsze rozstrzygnięcie mimo starań Koła

polskiego, dotąd nierozstrzygnięty budzący obawę utraty drogiej całemu narodowi i najcenniejszej części naszych Tatr, żywo obchodzi i zaniepokaja cały kraj, dowodem czego petycyje ze wszystkich okolic i części kraju tysiącami podpisów zaopatrzone do Koła polskiego wniesione.

Komisya prawnicza mając na uwadze podany do Wysokiego Sejmu w tej sprawie wniosek Dra Weigla i towarzyszy, ogranicza się na wyrażeniu niepłonnej nadziei, że Rząd przyspieszy stanowcze tego sporu rozstrzygnięcie i niedopusi by takowe było dla naszego kraju niesprawiedliwym.

Między innemi przedłożył Wydział krajowy Wysokiemu Sejmowi sprawozdanie z projektem ustawy o policyi ogniowej dla gmin wiejskich i obszarów dworskich; — w sprawie zaprowadzenia ogólnego przymusowego zabezpieczenia od ognia, naglącej dla naszego kraju z powodu znacznych bardzo wyrządzanych pożarami rokrocznie szkód, o które Wysoki Sejm uchwałami z roku 1888 z 15. listopada 1890 i 23. marca 1892 wzywał Rząd, niepowzięło e. k. Ministerstwo spraw wewnętrznych wedle odpowiedzi e. k. Namiestnictwa, z dnia 10. września 1892 żadnej dotąd decyzji.

Posel Merunowicz i towarzysze uczynili 8. maja r. b. wniosek o wezwanie e. k. Rządu, ażeby przyspieszył zaprowadzenie przymusu ubezpieczenia budynków od szkód ogniowych, który Wys. Sejm przekazał komisji administracyjnej do sprawozdania.

Komisya prawnicza zaznacza wkońcu że przeglądając czynności Departamentu VI. Wydziału krajowego znalazła wszystkie załatwione prawidłowo i bez zwłoki, a wyrażając nadzieję, że Wydział krajowy nie spuści z oka spraw dotąd przez Rząd niezalatwionych i starać się będzie o przyspieszenie załatwienia onych — wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić!

1. Sejm przyjmuje sprawozdanie Wydziału krajowego z czynności Departamentu VI. do wiadomości.

2. Sejm poleca Wydziałowi krajowemu ażeby z użyciem zebranego i dołączonego do aktu LW. 24655/1892 materyału ponowił u W. Rządu kroki celem wyjednania rewizyi ustawy z dnia 9. lutego 1850 Nr. 50 Dz. U. P. i z dnia 13. grudnia 1862 Nr. 89 Dz. U. P. i usunięcia uciążliwości tylekrotnie w Radzie Państwa i Sejmach krajowych podnoszonych i wykazywanych.

We Lwowie dnia 10. maja 1893 r.

Przewodniczący:

Weigel w. r.

Sprawozdawca:

Dworski w. r.